

Archeologisch bureauonderzoek Ankie's Hoeve te Beverwijk,
gemeente Beverwijk

Argo 376

ARCHEOLOGENBUREAU ARGO

Opdrachtgever: Van Riezen en Partners
 Bevoegde overheid: Gemeente Beverwijk
 Gemeente: Beverwijk
 Plaats: Beverwijk
 Deskundige namens bevoegde overheid:
 Toponiem: Ankie's Hoeve
 Onderzoeksmeldingsnr.: 5379579100
 Coördinaten: 105.013 / 499.083 (centrum)
 Titel: Archeologisch bureauonderzoek Ankie's Hoeve te Beverwijk, gemeente Beverwijk
 Rapportnr.: Argo 376
 Auteur(s):
 Illustraties: (tenzij anders vermeld)
 Fotografie: (tenzij anders vermeld)
 Opmaak:
 Dataverwerking:
 Datum uitgave: Januari 2025
 Versienummer: 04
 Beheer en plaats projectdocumentatie: Archeologenbureau Argo te Zaandam
 Autorisatie: (Archeologenbureau Argo)
 ISSN: 1879-7091
 Goedgekeurd door de bevoegde overheid:

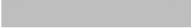
Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:

Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect dan wel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Archeologenbureau Argo
 Symon Spiersweg 7-B14

info@archeologenbureauargo.nl
www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

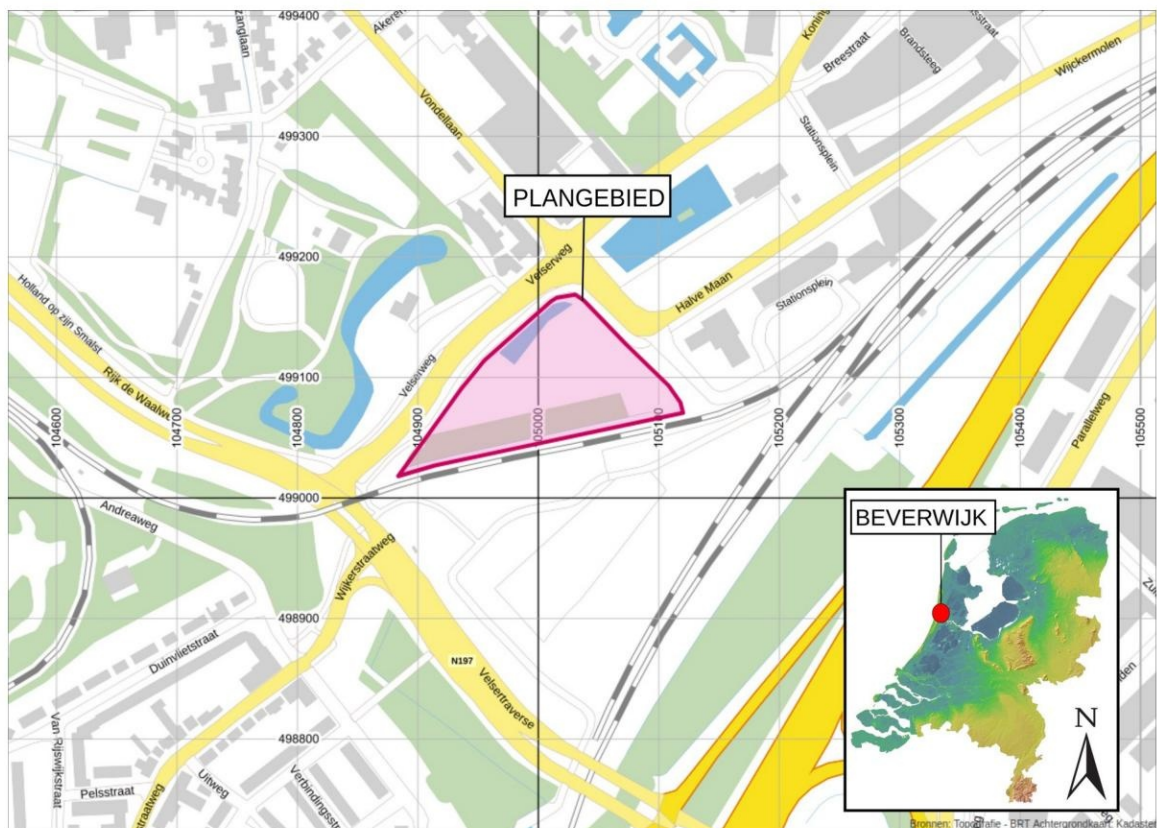
1. Inleiding.....	4
2. Bureauonderzoek.....	5
2.1 Doelstelling en methode.....	5
2.2 Beleid.....	5
2.2.1 Landelijk beleid.....	5
2.2.2 Provinciaal beleid.....	5
2.2.3 Gemeentelijk beleid.....	6
2.2.4 Status plangebied.....	6
2.3 Geo(morfo)logie.....	7
2.4 Bewoningsgeschiedenis.....	8
2.5 Historische kaarten.....	9
2.6 Bekende archeologische waarden.....	12
2.6.1 AMK-monumenten.....	12
2.6.2 Onderzoeken en vondsten.....	12
2.7 Verwachtingsmodel.....	14
3. Samenvatting en advies.....	16
4. Literatuur en bronnen.....	17
4.1 Literatuur.....	17
4.2 Internetbronnen.....	17
4.3 Afbeeldingenlijst.....	17
Bijlage 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan.....	19
Bijlage 2. Tabel archeologische en geologische perioden.....	21
Bijlage 3. Afkortingenlijst.....	22
Bijlage 4. Archeologische monumenten, vondstlocaties en onderzoeken (Archis).....	23
Bijlage 5. Bouwplannen.....	25

1. Inleiding

In dit rapport worden de resultaten weergegeven van een archeologisch bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd door Archeologenbureau Argo in opdracht van Van Riesen en Partners. De aanleiding tot het onderzoek is de ontwikkeling van woningen op de locatie Ankie's Hoeve in Beverwijk.

Het plangebied Ankie's Hoeve ligt westelijk naast het treinstation van Beverwijk (afbeelding 1). Het plangebied is momenteel onbebouwd en bestaat voornamelijk uit grasveld, aan de zuidrand groeien bomen en in de noordelijke hoek bevindt zich een waterpartij (afbeelding 3). Het plangebied beslaat 15.728 m². Binnen het plangebied zijn vijf gebouwen gepland (vier woongebouwen en een half verdiepte parkeergarage), de waterpartij zal in zuidwestelijke richting worden uitgebreid. In het zuidelijke deel zal de halfverdiepte parkeergarage worden gerealiseerd (bijlage 5), dit deel van het plangebied is volgens het geldende bestemmingsplan aangewezen als verwachtingsgebied voor archeologische waarden (bron: opdrachtgever).

Omdat tijdens de voorgenomen bodemingrepen eventueel aanwezige archeologische overblijfselen kunnen worden verstoord, is volgens de gemeentelijke richtlijnen onderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied vereist. Het doel van dit bureauonderzoek is het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de op dit moment vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1) protocol 4002 "Bureauonderzoek".

Afbeelding 1. Het plangebied (in roze) op een uitsnede van een recente topografische kaart van Nederland (bron: Archis).

2. Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en methode

De eerste fase van archeologisch vooronderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (bijlage 1). Een bureauonderzoek kan worden omschreven als een inventarisatie van bekende of te verwachten archeologische waarden op het schaalniveau van het individuele plangebied. Het doel van een bureauonderzoek is het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Het resultaat is een standaardrapport met een gespecificeerde archeologische verwachting op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek. Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden, ondergrondse bouwhistorische waarden en aardwetenschappelijke eigenschappen. Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden (de aanleiding tot het bureauonderzoek) zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Archeologenbureau Argo maakt voor haar bureauonderzoeken gebruik van bodemkundige, geomorfologische, geologische, topografische en historische kaarten. Conform de verplichtingen in de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1) worden tevens de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en ARCHIS (archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) geraadpleegd. Indien beschikbaar en relevant bij een bureauonderzoek, worden ook bouw- en constructietekeningen van te slopen of te wijzigen (historische) bouwwerken, gegevens van milieukundig bodemonderzoek, lucht- en satellietfoto's en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) geraadpleegd. Ook archiefonderzoek kan deel uitmaken van een bureauonderzoek. Hierbij moet men niet alleen denken aan onderzoek in historische archieven, ook bouwhistorische gegevens (KICH, sinds begin 2013 overgegaan in Atlasleefomgeving) en de collectie van archeologische depots kunnen relevant zijn bij bureauonderzoek. Zo mogelijk en indien relevant wordt contact opgenomen met lokale historici, archeologisch regiospecialisten en (amateur)archeologen. De tijdens onderhavig onderzoek geraadpleegde bronnen worden, indien deze relevante informatie hebben opgeleverd, in de komende (sub)hoofdstukken behandeld. De tijdens onderhavig onderzoek geraadpleegde bronnen worden, indien deze relevante informatie hebben opgeleverd, in de komende (sub)hoofdstukken behandeld.

2.2 Beleid

2.2.1 Landelijk beleid

Verdrag van Malta

Het is in Nederland verplicht om bij ruimtelijke besluitvorming de archeologische belangen mee te wegen. In 1992 is in Valletta het Verdrag van Malta ondertekend door Nederland. De belangrijkste uitgangspunten van het Verdrag van Malta zijn het streven naar behoud in de bodem (behoud in situ), het vroegtijdig betrekken van archeologie in ruimtelijke ordeningsprocessen en tenslotte, wanneer behoud in situ niet mogelijk is, het "de verstoorder betaalt" principe. Na het ondertekenen van dit verdrag werd, in afwachting van de implementatie in de Nederlandse wetgeving, steeds vaker al "in de geest van Malta" gehandeld.

De Erfgoedwet (1 juli 2016) en Omgevingswet (2024)

In deze wetten is de implementatie van het Verdrag van Malta inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed in de Nederlandse wetgeving opgenomen (deze wetten gelden als opvolgers van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro)). Dit geldt voor iedereen die bodemingrepen gaat (laten) uitvoeren: zowel particulieren als bedrijven, project-ontwikkelaars en (lokale) overheden.

2.2.2 Provinciaal beleid

"Het archeologiebeleid van de provincie Noord-Holland richt zich op het leesbaar houden van de ontstaansgeschiedenis van de provincie. De provincie is voorstander van het bewaren van het erfgoed in de bodem (in situ). Om het behoud in de bodem van zoveel mogelijk archeologische waarden te waarborgen, zal de provincie in zowel haar eigen ruimtelijke plannen als in de plannen die zij toetst het behoud als afwegingscriterium mee laten wegen. De meeste archeologische vindplaatsen zijn onbekend, omdat ze onder het maaiveld verborgen liggen. Om te voorkomen dat de waardevolle informatie verloren gaat, moeten deze overblijfselen zo vroeg mogelijk in de planontwikkeling door een archeologisch vooronderzoek worden gelokaliseerd en gewaardeerd. Bij toetsing wordt nagegaan of bij de planvorming voldoende archeologisch vooronderzoek is verricht op basis waarvan een afgewogen besluit kan worden genomen. Wanneer behoud niet mogelijk is, wordt allereerst vastgesteld of de aantasting onvermijdelijk wordt geacht. Er moet een zwaarwegend maatschappelijk belang in het geding zijn, wil de aantasting als onvermijdelijk worden aangemerkt. Ook moet worden vastgesteld dat er redelijkerwijs geen alternatieve oplossingen voorhanden zijn. Indien de aantasting onvermijdelijk is dient de informatie van het

bodemarchief te worden veiliggesteld door middel van een wetenschappelijk verantwoord onderzoek, uitgevoerd volgens algemeen geldende normen/richtlijnen KNA" (bron: provincie Noord-Holland).

Naast het bovengenoemde beleid beschikt de provincie Noord-Holland ook over de digitale Informatie-kaart Landschap en Cultuurhistorie. Deze kaart geeft in verschillende kaartlagen informatie over landschapstypen, aardkundige waarden, cultuurhistorische objecten, archeologische verwachtingen en structuurdragers als molens, militaire structuren en historische dijken. De informatiekaart is een geografische uitwerking van de Leidraad landschap en Cultuurhistorie, een herziening van de Cultuur-historische Waardenkaart en is te raadplegen op <http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/ilc/>.

2.2.3 Gemeentelijk beleid

Sinds de invoering en implementatie van de hernieuwde Monumentenwet, de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) en de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) in 2007 is het archeologisch beleid bij de gemeenten komen te liggen, waarbij zij archeologische waarden volwaardig dienen te laten meewegen in de ruimtelijke planvorming. Dit beleid is in de huidige en aankomende wetten, bestaande uit de Erfgoedwet (2016) en de Omgevingswet (2024) overgenomen.

De gemeente Beverwijk heeft in 2012 onderzoek laten doen naar de omgeving waarbinnen het plangebied is gelegen. Dit onderzoek heeft de cultuurhistorische onderlegger voor het bestemmingsplan Stationsgebied 2012 opgeleverd (Nyst, 2012). Onder andere op basis hiervan is het bestemmingsplan 'Stationsgebied 2012' vastgesteld op 27 juni 2013.

Volgens www.ruimtelijkeplannen.nl bevindt het plangebied zich binnen het bestemmingsplan 'Stationsgebied 2012'. Volgens dit bestemmingsplan bevindt het zuidelijke deel van het plangebied binnen een zone met de dubbelbestemming: 'Waarde – Archeologie 2' (afbeelding 2). Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bouwwerkzaamheden die dieper reiken dan 0,4 m beneden maaiveld en een oppervlakte bestrijken dat groter is dan 2.500 m².

Afbeelding 2. Het zuidelijke deel van het plangebied bevindt zich in een zone waar de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' geldt (bron: opdrachtgever).

2.2.4 Status plangebied

Het onderzochte plangebied betreft Ankie's Hoeve, een locatie westelijk naast het treinstation van Beverwijk (afbeelding 1). Het plangebied is momenteel onbebouwd en bestaat voornamelijk uit grasveld, aan de zuidrand groeien bomen in de noordelijke hoek bevindt zich een waterpartij (afbeelding 3).

Het maaiveld ligt in het oostelijk deel van het plangebied op ca. 2,3 m +NAP en loopt in westelijke richting af tot ca. 1,9 m +NAP. Aan de oever van de waterpartij en in de geul die direct ten noorden van de spoorweg loopt is het maaiveld gelegen op ca. 1,0 m +NAP (bron: www.ahn.nl). Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische waarden ligt het plangebied in een zone met een middelhoge trefkans op archeologische waarden (bron: <https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland#>).

Afbeelding 3. Het plangebied (in oranje) op een uitsnede van een recente luchtfoto (bron: Archis3).

2.3 Geo(morfo)logie

Bij het opstellen van een archeologische verwachting wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de relatie die bestaat tussen de situering van de archeologische vindplaatsen en het landschap, of zelfs specifieke landschapselementen. Deze relatie (locatiekeuzefactoren) verschilt per archeologische periode en per complextype.

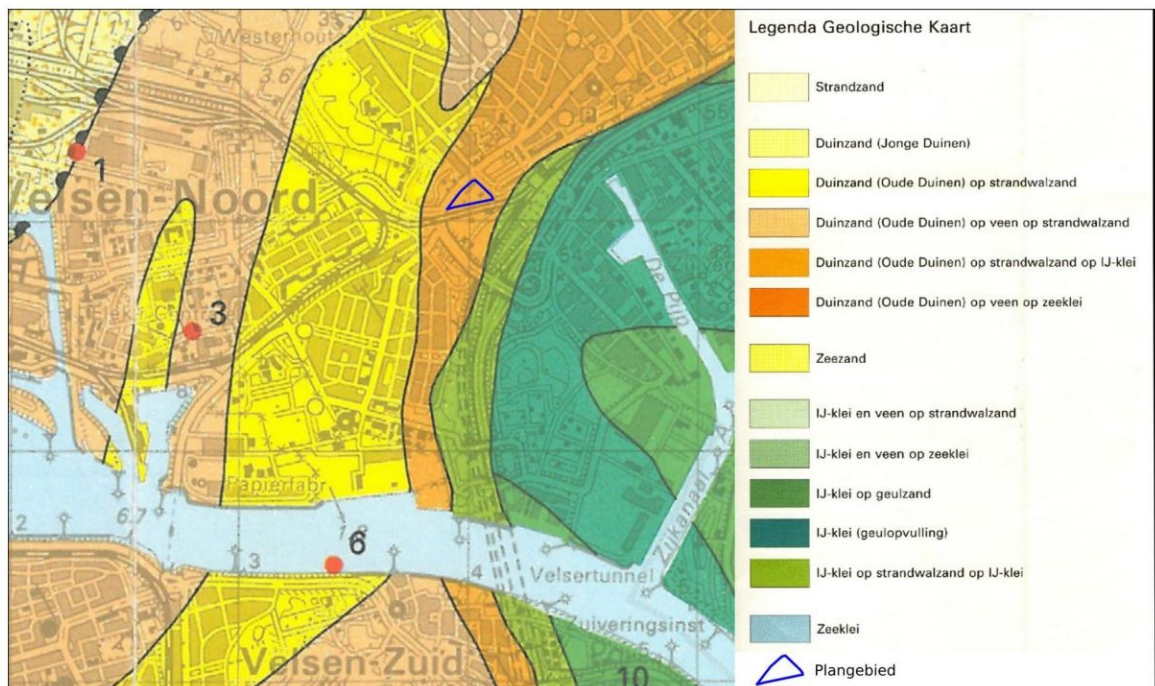
Het plangebied ligt in het stroomgebied van het Oer-IJ op de westoever van het Wijkermeer. Het Oer-IJ had een monding in zee, eerst bij Heemskerk, later bij Castricum. Deze ondergrond bestond uit het zand van de strandwal en de klei van de platen en slikken. De top van de Pleistocene afzettingen ligt op een diepte tussen de 16 m en 24 m –NAP.

Tijdens de zeespiegelstijging in het Midden-Subboreaal (ca. 4250 jaar geleden) werd een strandwallensysteem (oude strandafzettingen) ontwikkeld dat de grens vormde van het westelijk veengebied. In het Midden-Subboreaal brak de zee (ten noorden van Beverwijk) door het toen aanwezige oude duin- en strandwallencomplex. Grote stukken veen werden weggeslagen en er ontstond een estuarien gebied dat de verbinding met de zee naar het achterland vormde, genaamd het Oer-IJ. De meren en geulen die toen zijn gevormd zijn voornamelijk opgevuld met mariene sedimenten.

Vanaf ca. 100 na Chr. heeft er in het plangebied veen gelegen. Vanaf ongeveer 1150 na Chr. ontstonden er in het gebied grote meren door afslag van het veen. Ook het Wijkermeer ontstond op deze wijze en breidde zich tot in de 16^e eeuw uit. Vanaf die tijd slibde er weer grond aan langs de oevers van het Wijkermeer en slibde het meer geleidelijk aan dicht tot een moerassige poel. Het Wijkermeer is drooggemaakt tussen 1871 en 1873 na de aanleg van het Noordzeekanaal in 1870 (Nyst, 2012).

Op de geomorfologische kaart valt het plangebied binnen eenheid 2M92E, een vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen. Op de bodemkaart valt het binnen een wegens bebouwing ongekarteerd gebied. Op 250 m in noordwestelijke richting begint een zone gekarteerd als 'Beekeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand' (eenheid pZg21).

Uit de Geologische kaart van Haarlem en omgeving blijkt dat het plangebied gelegen is in een zone met Duinzand (oude Duinen) op strandwalzand op IJ-klei (afbeelding 4). Uit gegevens van het Dinoloket blijkt dat er in het zuidoostelijke deel van het plangebied twee boringen zijn gezet. Boring B25A1622 is in 1961 gezet op 1,9 m +NAP, er is tot 2,0 m diep geboord. Uit de boring is gebleken dat de ondergrond hier tot 2,0 m –mv volledig uit zand bestaat. Boring B25A2784 is in 1980 gezet op 2,1 m +NAP, hier bestond de bodem tot 3,7 m –mv uit matig fijn zand waarna er op een diepte van 3,7 m tot 4,0 m –mv klei is opgeboord (matig humeus, zwak siltig). Het zand en de klei worden allebei gerekend tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort.

Afbeelding 4. Uitsnede van de Geologische kaart van Haarlem en omgeving. Het plangebied is blauw omlijnd (bron: Toelichting en inhoudelijke verantwoording Beleidskaart Archeologie Velsen, Gemeente Velsen).

2.4 Bewoningsgeschiedenis

De onderstaande cursieve tekst is deels aangepast en overgenomen uit: Nyst (2012).

Archeologisch onderzoek in het Oer-IJ gebied heeft bewoning van het gebied aangetoond langs de geulen van de rivier. Ook in de Buitenlanden (het moerassige buitendijkse gebied waarbinnen het plangebied is gelegen) is bewoning aangetoond in de Late IJzertijd en Romeinse Tijd. Het gebied was waarschijnlijk bewoond door inheemse volken, die vermoedelijk banden hadden met de Romeinen.

Het plangebied ligt bij Beverwijk dat uit twee middeleeuwse nederzettingen is ontstaan. Deze nederzettingen hadden de namen Sint Agathendorp en Wijk. Sint Agathendorp was een kerkdorp gelegen bij de geest (het Hofland). Wijk was een handelsnederzetting rond de Breestraat (op ca. 330 m ten noorden van het onderhavige plangebied), in de 12^e of 13^e eeuw gesticht op de oever van het Wijkmeer.

Invloed van de nederzetting Beverwijk op de omgeving van het plangebied is (nog) niet aangetoond. Het Oer-IJ (en de restgeulen ervan) werd na de dichtslibbing van de monding gebruikt voor scheepvaart. Het Wijkmeer heeft hier in het begin van de Middeleeuwen een belangrijke rol gespeeld. De restgeul van het Oer-IJ liep aan het einde van de Vroege Middeleeuwen nog door het plangebied dat bedekt was met veen. Het riviervtje werd, overeenkomstig elders in Noord-Holland door de wind uitgeblazen, waardoor het Wijkmeer ontstond. Het Wijkmeer stond via het IJ in verbinding met de Zuiderzee, waar getijden een rol speelden. Deze getijdenstromen hadden ook invloed op het Wijkmeer, zij het in verzwakte vorm. De belangrijkste invloed was de afzetting van kleideeltjes op de oevers van het Wijkmeer. Deze kleideeltjes waren met de getijdenstromen meegevoerd en bezonken op de oever van het Wijkmeer, waar de stroming stilviel. Als gevolg hiervan verlandde het Wijkmeer en ontstond een groot voorland voor de haven van Beverwijk wat leidde tot de constructie van de Pijp (een kanaal tussen de haven van Beverwijk en het Wijkmeer).

Men probeerde zich tegen de wateroverlast te beschermen door het aanleggen van dijken. In de late 12^e eeuw werd de Sint Aagtendijk aangelegd, die onder andere de inwoners van Beverwijk moest beschermen tegen het water dat vanuit het oosten een bedreiging vormde. In de Buitenlanden werden ook meerdere pogingen ondernomen om te voorkomen dat het water verder naar het noorden toe zou stromen.

In 1546 werd de Kromme Nije ten noorden van Beverwijk afgesloten met een dam. Vanaf die tijd verdween de getijdenwerking en verloor het water in de Wijkmeer de uitschurende werking. In plaats daarvan kwam er een verlandingsproces op gang. Behalve in de Kromme Nije werd ook langs de oevers van de Wijkmeer slib afgezet. In de 17^e eeuw was tegen de Sint Aagtendijk land aangeslibd, zodat de helft van de Buitenlanden in die tijd uit land bestond en de helft nog uit het water van de Wijkmeer.

Doordat de bestaande Pijp werd verruimd en verlengd ontstond hier een binnenhaven met sluizen en een kanaalvormige haventoeegang. Aan deze haven bevonden zich rond 1650 vijf scheepshellingen, korenmolens De Hoop, een oliemolen en enkele loodsen van een blauwsemlolen. De Pijp werd vanaf de 17^e eeuw ook gebruikt als afwateringskanaal voor het Wijkerbroek met als doel de haven door te spoelen. Om dit afwateringskanaal tegen dichtslibben te beschermen werd de Pruiemendijk aangelegd.

Dat met het dichtslibben van het Wijkermeer de bedreiging die van het water uitging niet was verdwenen, blijkt wel uit de aanleg van de Nieuwendijk in 1719. Aanleiding voor de aanleg was een stormramp twee jaar eerder. De Nieuwendijk vormde de verbinding tussen de Sint Aagtendijk en de Assendelverzeedijk. Deze laatste maakt deel uit van de Noorder IJ- en Zeedijken, die een dijkkring vormen rond Waterland en de Zaanstreek.

In de 19^e eeuw was het Wijkermeer nog slechts een moerassige poel. In het midden van de 19^e eeuw had Beverwijk min of meer zijn 16e-eeuwse vorm en omvang. Het Wijkermeer was al een eind aangeslibd waardoor Beverwijk niet meer aan het water lag. Topografische kaarten van rond 1850 en 1900 geven aan dat op de oever van het Wijkermeer dijken werden aangelegd. Zo kon het water niet verder naar het noorden stromen. Deze dijken zijn blijven bestaan tot aan de drooglegging van de Wijkermeer.'

2.5 Historische kaarten

Er zijn verschillende historische kaarten aan de hand waarvan de latere ontwikkeling van het gebied kan worden geïllustreerd. Historische kaarten zijn echter niet altijd even betrouwbaar. Deze zijn vaak een sterk vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid. Lang niet alle huizen en gehuchten werden weergegeven; vaak volstond men met een schetsmatige weergave van de belangrijkste steden en dorpen waarbij enkel de belangrijkste gebouwen werden geschetst (kerken, kastelen, etc.) en wat bebouwing. Soms staat enkel de naam van een gehucht vermeld, zonder dat er bebouwing wordt weergegeven. Bovendien laat de schaal naar de huidige maatstaven vaak te wensen over. Een nieuwe kaart betekent overigens lang niet altijd dat de kaartenmaker werkelijk de situatie in zijn tijd heeft weergegeven. Niet zelden werden nieuwe kaarten op basis van (veel) oudere exemplaren van andere kaartenmakers vervaardigd.

De oudste geraadpleegde kaart is de *'Kaart uit 1604 teruggaand op 1552 van Floris Jacobs naar een copie van Jan Potter naar een origineel door C. Olensz'*, deze kaart geeft de situatie weer van 1552 (afbeelding 5). Als herkenningspunt is de historische kern van Beverwijk te zien ten noordwesten van het plangebied. Verder is te zien dat het grootste deel van het plangebied in deze tijd waarschijnlijk uit een moerassige oever bestond en dat het zuidoostelijke gedeelte in het Wijkermeer gelegen is.

Op een uitsnede van de *'Nieuwe Kaart van t'Baljuwschap van Kennemerland'* is de situatie van rond 1750 weergegeven (afbeelding 6). Te zien is dat de oevers van het Wijkermeer in zuidoostelijke richting zijn opgeschoven. Verder lijkt het plangebied in deze periode onbebouwd.

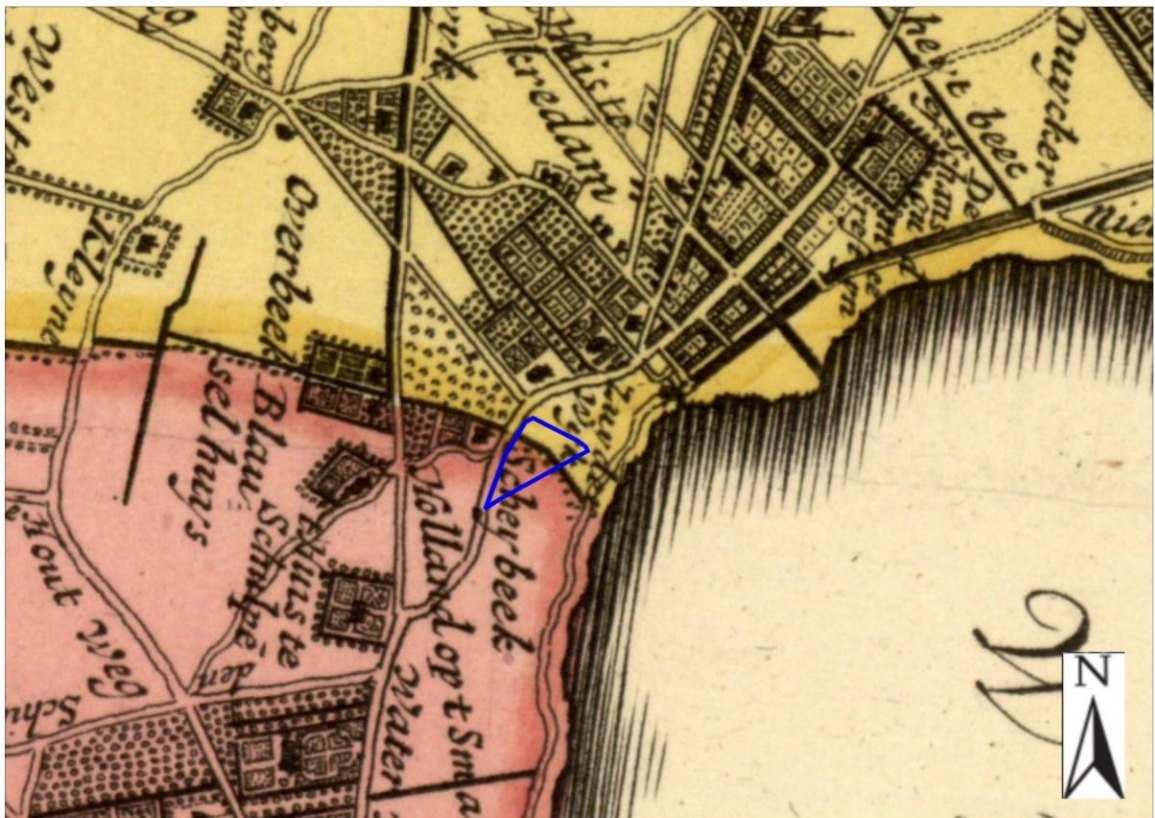
Een andere geraadpleegde kaart is de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832. Hier wordt de bebouwing nauwkeurig weergegeven. Deze kaarten zijn, hoewel zeker niet altijd feilloos, in de regel vrij betrouwbaar. Aanwezige bebouwing wordt in principe altijd weergegeven, al is de exacte locatie binnen een perceel niet altijd even nauwkeurig. Het plangebied is gelegen in de noordpunt van het minuutplan Velsen, Noord-Holland, sectie C, blad 01 (afbeelding 7).

Het plangebied valt binnen perceelnummer 1 en 2. In de bijbehorende tafel der grondeigenaren kan aanvullende informatie over de eigenaren en het grondgebruik worden opgezocht. Perceel 1 staat beschreven als 'Weiland' en perceel 2 als 'Hooiland'. Beide percelen waren eigendom van Jacob Pompejus Hoeufft, de heer van Velsen. Jacob was een Amsterdamse notabele en ambachtsheer van Velsen en Santpoort. Hij was lid van de Vergadering van Notabelen en daarna stads- en provinciebestuurder (https://www.parlement.com/id/vhwhf19ir3kyp/j_p_hoeufft). Het plangebied is op deze kaart volledig onbebouwd.

Op uitsnede van topografische kaarten uit de 19^e, 20^e en 21^e eeuw is de ontwikkeling van het plangebied goed te volgen (afbeelding 8). Rond 1880 lijkt er een sloot en een soort dijk door het plangebied te lopen. Rond 1920 is er op deze dijk een spoorweg verschenen. Rond 1960 is de sloot direct ten noorden van de spoorlijn verdwenen, voor de rest is de situatie hier onveranderd. Ergens tussen 1960 en 1970 is er een gebouw verschenen in het zuidoosten van het plangebied, ook is er een waterpartij aangelegd in het noorden van het plangebied. Deze situatie blijft hetzelfde blijkt uit de kaart van rond 2010.

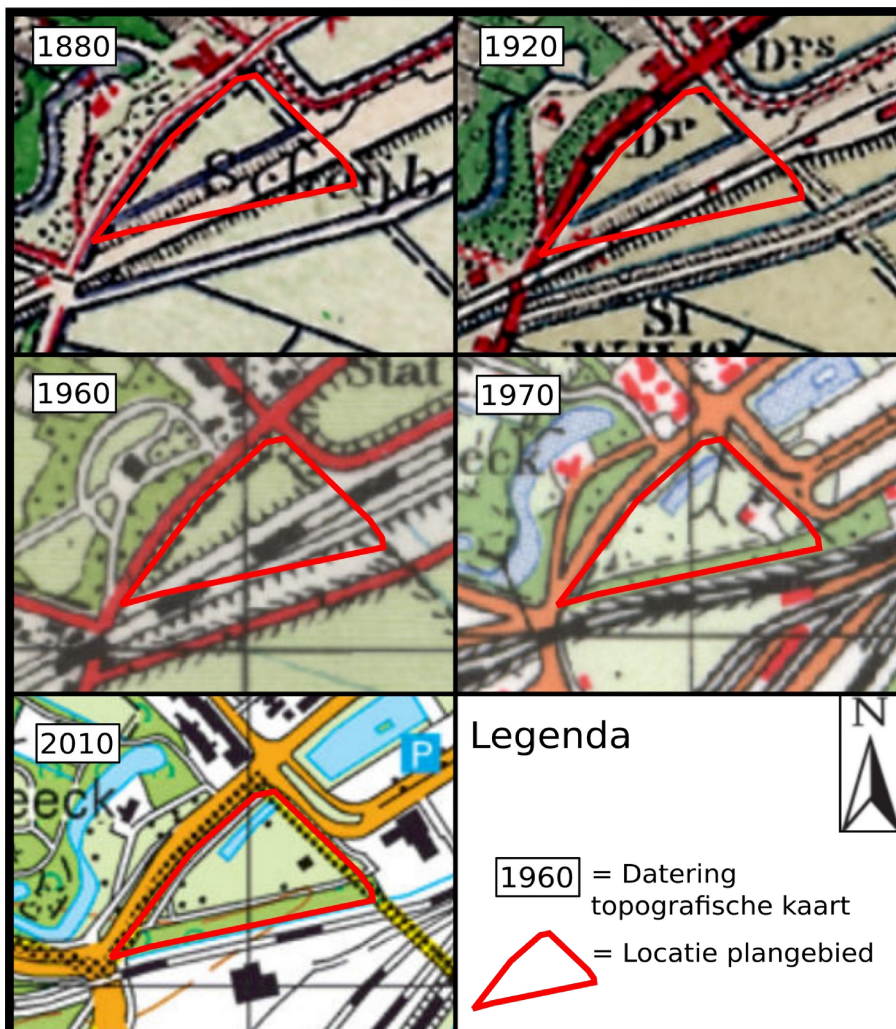
Afbeelding 5. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van: 'Kaart uit 1604 teruggaand op 1552 van Floris Jacobs naar een copie van Jan Potter naar een origineel door C. Olensz' uit bijlage 7 Danner, Lambooi en Streefkerk, 1994 (bron: Vaars, 2005).

Afbeelding 6. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van de 'Nieuwe Kaart van t'Baljuwschap van Kennemerland'. Deze kaart geeft de situatie weer van rond 1750 (bron: oldmapsonline.org).

Afbeelding 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een uitsnede van het kadastrale minuutplan uit 1811-1832: MIN07120C01 (bron: Archis3).

Afbeelding 8. Het plangebied (rood omlijnd) op uitsneden van topografische kaarten uit de 19^e, 20^e en 21^e eeuw (bron: www.topotijdreis.nl).

2.6 Bekende archeologische waarden

Archis is nagelopen op bekende archeologische waarden en eerder uitgevoerde onderzoeken. Alle relevante informatie over monumenten, onderzoeken en waarnemingen binnen een straal van circa 300 m om het plangebied is geraadpleegd (bijlage 4).

2.6.1 AMK-monumenten

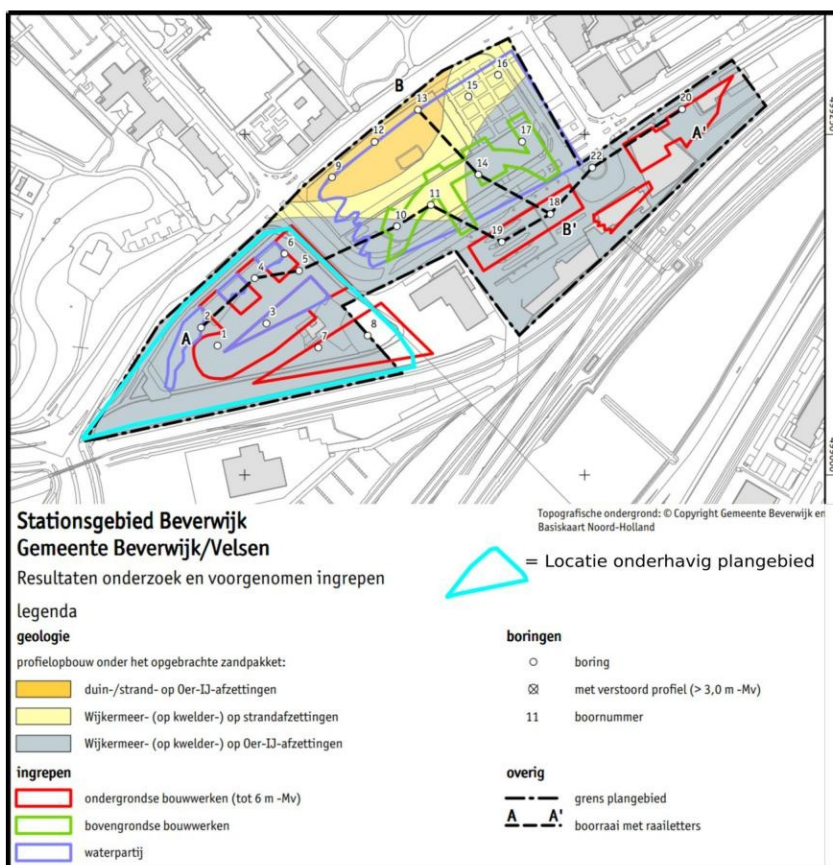
Het plangebied valt binnen AMK-monument 14910. Het gaat om een monument van archeologische waarde dat zich in zuidelijke en zuidwestelijke richting uitstrekt tot aan het Noordzeekanaal. Het monument is als volgt omschreven:

'Terrein met sporen van bewoning en resten van complete cultuurlandschappen uit Prehistorie, Romeinse tijd en historische tijden. Het betreft een uitzonderlijk omvangrijke stapeling van voormalige cultuurlandschappen, genetisch nauw verweven met de geologische en landschappelijke evolutie. Dit bodemarchief, opgebouwd uit Oude en Jonge Duinzanden, veen, zavel en klei (Oer-IJ-estuarium), is kenmerkend voor de bewoningsgeschiedenis van het West-Nederlandse kustgebied. De veelal hoge kwaliteit (gaafheid) van objecten en structuren is het gevolg van de frequente bedekking en de gestegen grondwaterstand (nadere specificatie van de vele tientallen vindplaatsen is in voorbereiding).'

2.6.2 Onderzoeken en vondsten

In de omgeving van het plangebied staan verschillende onderzoeken en vondstlocaties geregistreerd in Archis (bijlage 4). De relevante onderzoeksgebieden en vondstlocaties waarbij informatie beschikbaar is zullen hieronder besproken worden.

Het onderhavige plangebied is gelegen binnen onderzoeksmeldingsnummer 2126455100. Het betreft een booronderzoek uit 2006. Er zijn in totaal 21 boringen gezet waarvan 8 binnen het plangebied. Gezien de geologische opbouw van het plangebied wordt verwacht dat archeologische resten zich op een maximale diepte van 2,9 m -NAP (ca. 5 m -mv) bevinden in de (top van) afgedekte duin- en strandwalafzettingen. Er is geboord tot een maximale diepte van 6,0 m -mv. De profielopbouw die op basis van deze boringen onder een opgebracht zandpakket is aangeboord staat weergegeven in afbeelding 9. Het onderhavige plangebied is op deze afbeelding in lichtblauw weergegeven, de bodem bestaat hier uit Wijkmeer- op kwelder- op Oer-IJ-afzettingen. Er wordt gesteld dat er geen archeologisch waardevolle lagen in kaart zijn gebracht. Er zijn evenmin archeologische resten in onverstoorde context aangetroffen. In enkele boringen zijn fragmenten aardewerk (uit de IJzertijd/Romeinse tijd en Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd) en puinresten (uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd) gevonden, maar deze resten bevonden zich in de Wijkmeerafzettingen. Ze vormen dan ook geen aanwijzing voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats ter plekke. Uiteindelijk is het terrein vrijgegeven voor ontwikkeling aangezien er geen aanwijzingen zijn gevonden voor de aanwezigheid van archeologische waarden (De Boer, 2008).

Afbeelding 9. De resultaten van het booronderzoek uit 2006 met daarop het lichtblauw omlinnde onderhavige plangebied (bron: De Boer, 2008).

Het onderhavige plangebied overlapt aan de zuidoostkant met onderzoeksmeldingsnummer 4714398100. Het betreft een bureauonderzoek uit 2019.

Uit dit onderzoek blijkt dat binnen dit onderzoeksgebied de oorspronkelijke duinen plaatselijk zijn afgetopt door zandwinning. Hierdoor zijn er van de laatste fases van de duingroei geen archeologische resten meer terug te vinden. Het is echter niet precies bekend waar de aftopping heeft plaatsgevonden. Oudere overstoven duinafzettingen kunnen wel worden aangetroffen. Deze oudere afzettingen hebben een datering vanaf de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd.

Dergelijke oude duinafzettingen kunnen met name in het zuiden van het onderzoeksgebied worden aangetroffen. Het zuidelijke deel van het terrein valt grotendeels binnen AMK-terrein 14910, het onderhavige plangebied valt ook binnen dit terrein (bijlage 4). Het betreft een terrein met sporen van bewoning en resten van complete cultuurlandschappen uit de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. Hier kunnen direct onder het maaiveld mogelijk al relevante sporen en vondsten worden aangetroffen; wel heeft de aanleg van het voormalige rangeerterrain en de Velsertaverse mogelijk voor verstoringen van het bodemprofiel veroorzaakt. Voor het gedeelte ter hoogte van het stationsplein geldt dat het zich bevindt op de overgangszone van de strandwallen in het noordwesten en de oeverzone van de voormalige Wijkermeer in het oosten. Het is waarschijnlijk dat ter hoogte van het huidige station de bovenste twee meter bestaat uit in de 20^e eeuw opgebracht zand, dit blijkt uit eerder uitgevoerd onderzoek. Daaronder bevinden zich aanplempingslagen, vermoedelijk van stadsafval van Beverwijk. Er is uiteindelijk geadviseerd om op het gehele terrein een verkennend booronderzoek uit te voeren (Hessing, 2019).

Het onderhavige plangebied overlapt aan de zuidoostkant met onderzoeksmeldingsnummer 5084624100. Ook valt de noordpunt van het onderhavige plangebied binnen dit onderzoeksgebied. Het betreft een booronderzoek uit 2022, het vervolgonderzoek van het hier bovenbeschreven onderzoeksgebied 4714398100.

In het deel van dit onderzoek dat overlapt met het onderhavige plangebied is echter niet geboord. Dit vanwege de overlapping hier met het hierboven beschreven onderzoek 2126455100 (RAAP rapport 1411). Uit dit onderzoek is gebleken dat hier geen vervolgonderzoek nodig is, dit advies is door NMF Erfgoedadvies getoetst.

Met name in het noorden van het onderzoeksgebied konden veel boringen door verharding niet tot de gewenste diepte worden gezet. Ter hoogte van het huidige station bestaat de bovenste 2,0 m waarschijnlijk uit in de 20^e eeuw opgebracht zand, zoals blijkt uit eerder onderzoek.

Uit het onderzoek is gebleken dat de bovenste laag bestaat uit omgewerkte en opgebrachte grond. De dikte van

deze laag wisselt tussen 0,3 m en 2,2 m. Onder de verstoorde grond is kleiig zand aangetroffen met veel schelpresten. De hoeveelheid klei wisselt sterk en het sediment is ook gelaagd. Deze afzettingen zijn geïnterpreteerd als strandvlakteafzettingen. De afzettingen zijn aan de basis kleiiger tot aan komklei aan toe alhoewel er ook zwak siltig zand is aangetroffen. De strandwallen lagen namelijk achter de voornaamste duinenrijen. Hierdoor was er sprake van het inwaaien van duinzand. Dit is de oorzaak voor verschillende lagen duinzand binnen het pakket. Over het algemeen is er echter sprake van een 'fining downwards sequentie' in de strandvlakte waarna het sediment op een diepte van 1,3 tot 2,4 m -mv overgaat in de kleiafzettingen. Onder de strandvlakteafzettingen is een wisselende overgang naar zwak siltige en stevige klei. Deze klei is weliswaar stevig, maar dit is vooral het gevolg van de verdrukking van het bovenliggende sediment. Het is mogelijk dat deze kleilaag behoort tot de afzettingen van het Oer-IJ, dit is echter niet met zekerheid vast te stellen. De blauwgrijze kleur gaat in alle gevallen langzaam over in een bruine kleur vanwege de aanwezigheid van plantenresten. Dit omdat het sediment naar onder toe veniger wordt en uiteindelijk ook veen wordt vanaf een diepte van 3,0 tot 3,7 m -mv. In een enkele boring is door het veen heen geboord waarbij tussen 3,7 en 4,0 een zwak siltige grijsbruine kleilaag is aangetroffen. Aangezien er niet door deze kleilaag heen is geboord kan niet worden gesteld of de veenlaag hieronder nog verder gaat. Uiteindelijk is geadviseerd om het terrein vrij te geven vanwege de geconstateerde verstoringen. De top van de oorspronkelijke bodem, met eventuele archeologische waarden, is hierbij verloren gegaan (Picard, 2022).

Onderzoeksmeldingsnummer 2440005100, op ca. 200 m ten noordoosten van het onderhavige plangebied, betreft een begeleiding uit 2014. De aanleiding tot het onderzoek was de bouw van een fietskelder direct ten noorden van het station van Beverwijk (iets ten noordoosten van het onderhavige plangebied). Tijdens de begeleiding is een 4 m hoog en 55 m lang noordprofiel onderzocht dat inzicht in de bodemopbouw heeft verschaft.

Het terrein heeft altijd buiten de oude woonkern van Beverwijk gelegen. Deze woonkern ligt meer naar het westen toe op een zandige hoogte van oud duin en strandwal. Op dit terrein is in de prehistorie kleiig en zandig sediment afgezet doordat het afgeschermd was van de zee door de westelijk gelegen strandwal. In deze binnenlagune verzandde het gebied. Daarop verlandt het gebied en heeft zich waarschijnlijk een veenpakket gevormd (Hollandveen). Dit wijst op het afsluiten van de zee en stijgend grondwater met veengroei als gevolg. Van dit veenpakket is slechts een veraard restant teruggevonden. Dit veen zou mogelijk dateren uit de Middeleeuwen (rond 1000). In de late 14^e en vroege 15^e eeuw is sprake van zware erosie door overstromingen als gevolg van opgestuwd IJ-water vanuit de Zuiderzee. Deze heeft veel ouder sediment opgeruimd en brokken daarvan opnieuw afgezet in een zwaar zandig pakket.

Hierna volgt een rustige periode waarin zich een 0,5 m dik pakket zeer humeus veenslik of klei kon afzetten. Dit pakket werd in de 17^e en 18^e eeuw waarschijnlijk op grote schaal afgedekt door stadsafval en puin. Behalve dat deze oever een handige stortplaats was voorkwam het ook erosie. Het waarschijnlijk vaak drassige terrein bleef zo ook beter begaanbaar.

Deze puinlagen zijn afgedekt door natuurlijke afzettingen, niet alleen door kleilagen die wijzen op tijdelijk hoogwater en rustig omstandigheden, maar ook nog een enkele zandige overstromingslaag met secundair afgezette brokken kleiig sediment. Het is bekend dat Beverwijk nog tot ver in de 19^e eeuw te maken had met overstromingen. In 1865 werd de toen een kilometer oostwaarts gelegen Wijkmeer ingepolderd. Pas toen was het gevaar op overstromingen gekeerd. De jongste afzettingen dateren dus van voor 1865. Op deze afzettingen lag ter plaatse van de fietsenstalling een opgebracht zandpakket van 2 meter dikte. Dit is vermoedelijk pas in de 20^e eeuw opgebracht (De Koning, 2014).

In dit onderzoek wordt verwezen naar een afbeelding die laat zien dat de onderzoekslocatie (de fietskelder, de groene stip met 1 en 2 op afbeelding 10) op de oever van het middeleeuwse Wijkmeer gelegen is. Op afbeelding is te zien dat het onderhavige plangebied ook op de oever is gelegen en dat het zuidoostelijke gedeelte waarschijnlijk uit water bestond.

Afbeelding 10. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van een kaart overgenomen uit Alders e.a. 1998, met de middeleeuwse oeverlijn van het Wijkmeer (bron: Vaars, 2005).

2.7 Verwachtingsmodel

Kijkend naar de geo(morfo)logische gesteldheid van de grond, de bekende archeologische waarden en de bewoningsgeschiedenis kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het plangebied. Er geldt een lage verwachting voor archeologische waarden vanaf de Prehistorie tot en met de Nieuwe Tijd.

Het plangebied ligt in het stroomgebied van het Oer-IJ op de westoever van het Wijkmeer. Op de nabijgelegen strandwal kunnen archeologische waarden verwacht worden uit de IJzertijd en Romeinse Tijd. Deze archeologische resten zullen zich op een maximale diepte van 2,9 m –NAP (ca. 5 m – mv) bevinden in de (top van) afgedekte duin- en strandwalafzettingen.

In 2006 heeft er een booronderzoek (2126455100) plaatsgevonden waarbij o.a. binnen de grenzen van het onderhavige plangebied is geboord. Er is toen tot 6,0 m –mv geboord en hieruit is gebleken dat de ondergrond in het plangebied bestaat uit Wijkmeer- op kwelder- op Oer-IJ-afzettingen (afbeelding 9). De strandwal kan meer naar het noorden toe verwacht worden. Omdat er geen strandwalafzettingen verwacht worden binnen het plangebied is de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de IJzertijd en Romeinse Tijd laag. Gedurende de Middeleeuwen bestond het plangebied uit de moerassige oever van het Wijkmeer. Het terrein was in deze periode te nat voor bewoning. De archeologische verwachting voor de Middeleeuwen is dan ook laag. Voor de Nieuwe Tijd geldt tevens een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden. Op historisch kaartmateriaal vanaf 1550 verschijnt de eerste bebouwing binnen het plangebied namelijk pas in de tweede helft van de 20^e eeuw.

3. Samenvatting en advies

In januari 2025 is in opdracht van Van Riezen en Partners een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Ankie's Hoeve te Beverwijk. Het onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de richtlijnen van de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1). De aanleiding tot het bureauonderzoek werd gevormd door geplande bodemverstorende werkzaamheden die een bedreiging vormen voor eventueel aanwezige archeologische waarden.

Het onderzochte plangebied (15.728 m²) betreft Ankie's Hoeve, een locatie westelijk naast het treinstation van Beverwijk (afbeelding 1). Binnen het plangebied zijn vijf gebouwen gepland (4 woongebouwen en een half verdiepte parkeergarage), de waterpartij zal in zuidwestelijke richting worden uitgebreid. In het zuidelijke deel zal de halfverdiepte parkeergarage worden gerealiseerd (bijlage 5).

Het plangebied ligt in het stroomgebied van het Oer-IJ op de westoever van het Wijkermeer. Op de nabijgelegen strandwal kunnen archeologische waarden verwacht worden uit de IJzertijd en Romeinse Tijd. Deze archeologische resten zullen zich op een maximale diepte van 2,9 m –NAP (ca. 5 m – mv) bevinden in de (top van) afgedekte duin- en strandwalafzettingen.

In 2006 heeft er een booronderzoek (2126455100) plaatsgevonden waarbij o.a. binnen de grenzen van het onderhavige plangebied is geboord. Er is toen tot 6,0 m –mv geboord en hieruit is gebleken dat de ondergrond in het plangebied bestaat uit Wijkermeer- op kwelder- op Oer-IJ-afzettingen (afbeelding 9). De strandwal kan meer naar het noorden toe verwacht worden. Omdat er geen strandwalafzettingen verwacht worden binnen het plangebied is de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de IJzertijd en Romeinse Tijd laag. Gedurende de Middeleeuwen bestond het plangebied uit de moerassige oever van het Wijkermeer. Het terrein was in deze periode te nat voor bewoning. De archeologische verwachting voor de Middeleeuwen is dan ook laag. Voor de Nieuwe Tijd geldt tevens een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden. Op historisch kaartmateriaal vanaf 1550 verschijnt de eerste bebouwing binnen het plangebied namelijk pas in de tweede helft van de 20^e eeuw.

Omdat de verwachting op het aantreffen van archeologische waarden voor alle perioden laag is, wordt geadviseerd het plangebied vrij te geven voor ontwikkeling.

De beslissing om bovenstaand advies al dan niet over te nemen (een selectiebesluit) dient door de bevoegde overheid, de gemeente Beverwijk (Noord-Holland), te worden genomen.

Tot slot dient te worden vermeld dat, ongeacht dit advies en het selectiebesluit, er een wettelijke meldingsplicht bestaat (Erfgoedwet 2016) mochten er onverhoopt toch archeologische overblijfselen worden aangetroffen.

4. Literatuur en bronnen

4.1 Literatuur

Alders, G.P., J.G. Kruisheer, A. Schweitzer en J. van Venetien, 1998. Het ontstaan van Beverwijk als stedelijke nederzetting, Hilversum.

Hessing, W.A.M., D. Ijdo, F.P.J. van Puijenbroek & O.P.N. Satijn. 2019. Plangebied Busbaan station Beverwijk, gemeenten Beverwijk en Velsen, Een Archeologisch bureauonderzoek en Cultuurhistorische inventarisatie. *Vestiga-rapport V1802*. Amersfoort.

Picard, E.J.R.G., F.P.J. van Puijenbroek, O.P.N. Satijn & W.J. Weerheijm. 2022. Plangebied Busbaan station Beverwijk, gemeenten Beverwijk en Velsen, Ruimtelijk advies op basis van een Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen (IVO-O), verkennende fase. *Vestiga-rapport V2150*. Amersfoort.

Koning, J. de, 2014. Archeologische begeleiding Fietsenstalling Beverwijk Stationsplein en waarneming hoek Wijckermolen / Stationsplein. *Hollandia reeks 501*. Zaandijk.

Nyst, C.L., 2012. Cultuurhistorische onderlegger voor het bestemmingsplan Stationsgebied, Gemeente Beverwijk. Cultuurcompagnie Noord-Holland. Alkmaar.

Vaars, J.P., 2005, Inventariserend veldonderzoek Stationsgebied, gemeente Beverwijk, Hollandia-reeks 86, Zaandijk.

Boer, G. de & Y. Raczyński-Henk, 2008. Stationsgebied en knooppunt Beverwijk, gemeenten Beverwijk/Velsen. Archeologisch vooronderzoek. Een inventariserend archeologisch veldonderzoek (verkenning). *RAAP Rapport 1411*. Weesp.

Médard, A., 2018. Kwaliteitshandboek Archeologenbureau Argo versie 2.1, *Argo 1*, Zaandam.

Z.N., 2019. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1*.

4.2 Internetbronnen

ARCHIS3 via <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/#/zaak/search> Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/

<https://www.oldmapsonline.org/compare#map/6289e301-8c44-52f4-bddb-3a2cfae75c23>

topotijdreis.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.dinoloket.nl

4.3 Afbeeldingenlijst

Afbeelding 1. Het plangebied (in roze) op een uitsnede van de recente topografische kaart van Nederland.
Bron: Archis.

Afbeelding 2. Het zuidelijke deel van het plangebied bevindt zich in een zone waar de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' heerst.
Bron: opdrachtgever.

Afbeelding 3. Het plangebied (in oranje) op een uitsnede van een recente luchtfoto.
Bron: Archis3.

Afbeelding 4. Uitsnede van de Geologische kaart van Haarlem en omgeving. Het plangebied is blauw omlijnd.
Bron: Toelichting en inhoudelijke verantwoording Beleidskaart Archeologie Velsen, Gemeente Velsen

Afbeelding 5. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van: 'Kaart uit 1604 teruggaand op 1552 van Floris Jacobs naar een copie van Jan Potter naar een origineel door C. Olensz' uit bijlage 7 Danner, Lambooi en Streefkerk, 1994.

Bron: Vaars, 2005.

Afbeelding 6. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van de 'Nieuwe Kaart van t'Baljuwschap van Kennemerland'. Deze kaart geeft de situatie weer van rond 1750.

Bron: oldmapsonline.org

Afbeelding 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een uitsnede van het kadastrale minuutplan uit 1811-1832: MIN07120C01 Bron: Archis3.

Afbeelding 8. Het plangebied (rood omlijnd) op uitsnedes van topografische kaarten uit de 19^e, 20^e en 21^e eeuw. Bron: www.topotijdreis.nl

Afbeelding 9. De resultaten van het booronderzoek uit 2006 met daarop het lichtblauw omlijnde onderhavige plangebied. Bron: De Boer, 2008.

Afbeelding 10. Het plangebied (blauw omlijnd) op een uitsnede van een kaart overgenomen uit Alders e.a. 1998, met de middeleeuwse oeverlijn van het Wijkmeer.

Bron: Vaars, 2005.

Bijlage 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan

In het “stappenplan archeologie” wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied. Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gErikht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijkeordeningsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RACM, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat. Dit in verband met het bepalen van het onderzoekskader;
- beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens;
- beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch-geografische gegevens ;
- een korte impressie over de ontstaansgeschiedenis van het landschap ;
- een impressie van de bewoningsgeschiedenis;
- beschrijven bekende archeologische waarden ;
- archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RACM. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan;
- archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden;
- beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden:
- aan de hand van de door de RACM ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking;
- aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart;
- rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgetraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gErikht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapsgewijs wordt bekeken óf er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA). Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- non-destructieve methoden: geofysische methoden (elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden eventueel in combinatie met remote sensing technieken);
- weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het “belopen” van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven.

Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).

Eventueel: III. Opgraven ofwel archeologisch vervolgonderzoek

Indien het niet mogelijk is een 'behoudenswaardige of beschermenswaardige' vindplaats in situ te bewaren, zal het hier aanwezige bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek. Alleen dan is deze stap (stap III) noodzakelijk.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Bijlage 2. Tabel archeologische en geologische perioden

Archeologische periode		Van*	Tot*	Geochronologisch Tijdperk	Geochronologische Tijd	Van*	Tot*
Nieuwe Tijd	Late Nieuwe Tijd	1850	1945	Holoceen	Subatlanticum	-450	nu
	Midden Nieuwe Tijd	1650	1850				
	Vroege Nieuwe Tijd	1500	1650				
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	1050	1500				
	Vroege Middeleeuwen	450	1050				
	Laat Romeinse Tijd	270	450				
Romeinse Tijd	Midden Romeinse Tijd	70	270				
	Vroeg Romeinse Tijd	-12	70				
IJzertijd	Late IJzertijd	-250	-12		Subboreaal	-3.710	-450
	Midden IJzertijd	-500	-250				
	Vroege IJzertijd	-800	-500				
Bronstijd	Late Bronstijd	-1100	-800				
	Midden Bronstijd	-1800	-1100				
	Vroege Bronstijd	-2000	-1800				
Neolithicum	Laat Neolithicum	-2850	-2000		Atlanticum	-7.270	-3.710
	Midden Neolithicum	-4200	-2850				
	Vroeg Neolithicum	-5300	-4200				
Mesolithicum	Laat Mesolithicum	-6450	-5300				
	Midden Mesolithicum	-7100	-6450				
	Vroeg Mesolithicum	-8800	-7100				
Paleolithicum	Laat Paleolithicum	-35000	-8800	Pleistoceen	Boreaal	-8.690	-7.270
					Preboreaal	-9.700	-8.690
					Weichselien	-114.050	-9.700
					Eemien	-126.050	-114.050
					Saalien	-236.050	-126.050
					Oostermeer	-241.050	-236.050
					Onbenoemd	-322.050	-241.050

*jaren t.o.v. Christus

Kleurlegenda

relatief koud klimaat	
relatief warm klimaat	
relatief nat klimaat	
relatief droog klimaat	

Bijlage 3. Afkortingenlijst

AMK Archeologische Monumenten Kaart

Archis ARCheologisch InformatieSysteem: Geografisch InformatieSysteem met archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Bevat veelheid aan gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het onderzoeksgebied.

ASB Archeologische Standaard Boorbeschrijving.

C14 Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CAA Centraal Archeologisch Archief.

CHS Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

CIS Centraal Informatie Systeem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

GIS Geografische InformatieSystemen.

GPS Global Positioning System.

IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek.

KICH Kennis Infrastructuur CultuurHistorie. Geografisch InformatieSysteem met cultuurhistorische databank met gegevens van drie kennisinstituten op het gebied van cultuurhistorie. Dit zijn de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Directie Kennis van het ministerie van LNV en Alterra (Wageningen Universiteit en Research centrum).

KLIC Kabel- en Leidingen Informatie Centrum.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Op basis van het Verdrag van Malta (Valletta) moet ook in Nederland archeologisch onderzoek aan kwaliteitscriteria voldoen. Net als bij het milieuhygiënische bodembeheer werkt de archeologische sector met een erkenningensysteem (vergunningverlening) en met een op private leest geschoeide kwaliteitsborging, de KNA maakt daar onderdeel van uit.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

NOAA Nationale Onderzoeks Agenda Archeologie.

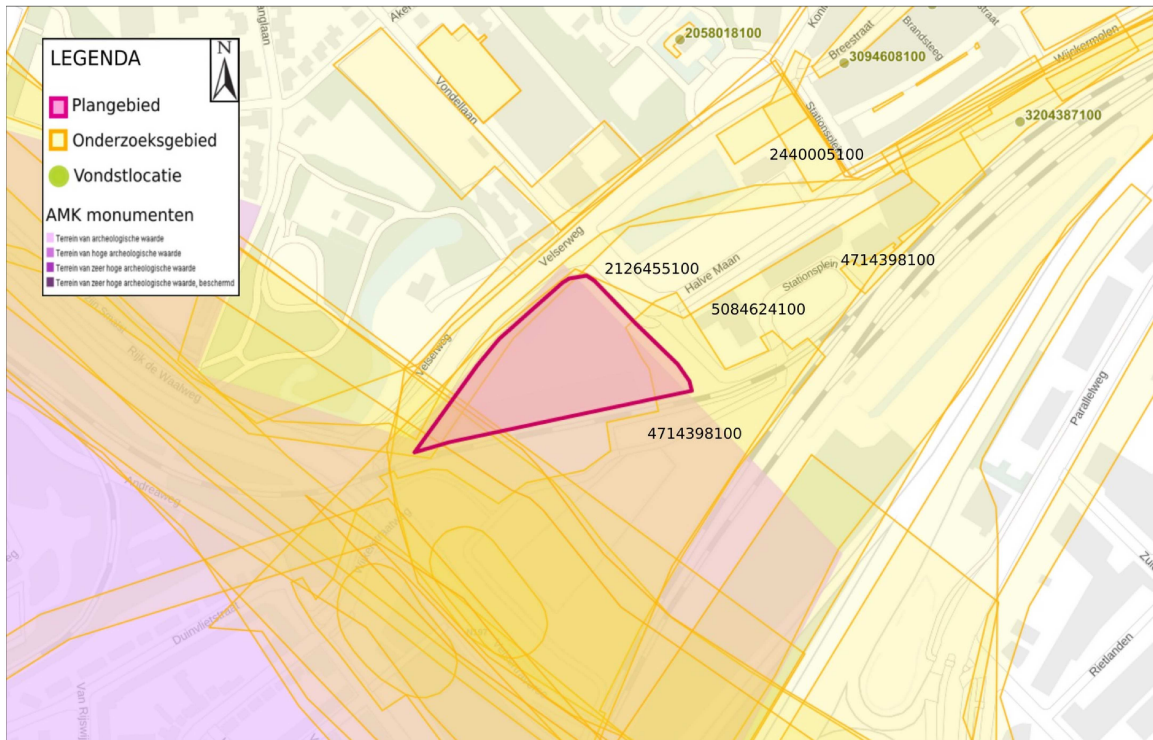
PvA Plan van Aanpak.

PvE Programma van Eisen.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

WAMZ Wet op de Archeologische MonumentenZorg.

Bijlage 4. Archeologische monumenten, vondstlocaties en onderzoeken (Archis)

Bijlage 5. Bouwplannen

